

Comparison of Personality Characteristics, Anger Control and Ethnic Prejudice among Native and Non-Native People of Yasouj City in 2021.

Maryam Yavari Kermani^{*1}, Tahereh Alipour², Fatemeh Sadat Shafiee³, Saman Shahbazi Moghadam²

¹Assistant Professor, Department of Psychology, Payam Noor University, Tehran, Iran

²Master's degree in Educational Psychology, Payam Noor University, Tehran, Iran

³PhD in Health Psychology, Tehran. Iran

Article History

Received: 2022/09/21

Revised: 2023/02/06

Accepted: 2023/03/15

Available online: 2023/03/15

Article Type: Research Article

Keywords: character traits, anger control, ethnic prejudices, people

Corresponding Author*:

Maryam Yavari Kermani is Assistant Professor, Department of Psychology, Payam Noor University, Tehran, Iran

Postal code: 7591856531

ORCID: 0000-0002-1741-7617

E-mail: m.yavari21@pnu.ac.ir

Dor:

<http://dorl.net/dor/20.1001.1.20081243.1402.16.2.3.1>

ABSTRACT

The present study investigated the characteristics of personality, anger control and ethnic prejudice of native and non-native people of Yasuj city in 2021. Also, this research was a type of comparative causal research, and 300 people (native and non-native groups) were included in the research through a simple cluster sampling method. Spielberger's Anger Scale (STAXI-2) (1998), Prejudice Questionnaire (Behrman, 2013), Personality and Personality Questionnaire (Koninger, 1987) were used to collect research data. The research findings were analyzed using SPSS-24 statistical software and multivariate and univariate analysis of variance. The results of the ANOVA analysis showed that there was a significant difference in the amount of "newness" between non-natives and natives among the temperament components and no significant difference was found in the other temperament components. On the other hand, the results showed that there was a significant difference between the average scores of prejudice (racial, gender, religious, ethnocentrism and ethnic) in the groups of native and non-native people. Also, results showed that there was no significant difference between the average component of the state of anger, and the trait of anger and anger control in the groups of non-native and native people. This research showed that there was no difference in the amount of anger control between the group members, but the ethnic prejudice of the natives were more prominent, and also the amount of aggressive behavior of the non-natives was higher. No other significant difference was found in other variables..

Citation: Yavari Kermani, M., Alipour, T., Sadat Shafiee, F., Shahbazi Moghadam, S. (1400/2022). Comparison of Personality Characteristics, Anger Control and Ethnic Prejudice among Native and Non-Native People of Yasouj City In 2021., 16 (3). 37-48. Dor: <http://dorl.net/dor/20.1001.1.20081243.1402.16.2.3.1>

مقایسه‌ی ویژگی‌های سرشت و منش شخصیت، کنترل خشم و تعصبات قومی در بین افراد بومی و غیربومی شهر یاسوج سال ۱۴۰۰

مریم یآوری کرمانی^{۱*}، طاهره علیپور^۲، فاطمه سادات شفیعی^۳، سامان شهبازی مقدم^۴

^۱استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
^۲کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
^۳دکترای تخصصی روان‌شناسی سلامت، تهران، ایران.
^۴کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

اطلاعات مقاله

چکیده

دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۰۳

اصلاح نهایی: ۱۴۰۱/۱۱/۱۷

پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۴

انتشار آنلاین: ۱۴۰۱/۱۲/۲۴

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

پژوهش حاضر به بررسی ویژگی‌های سرشت و منش شخصیت، کنترل خشم و تعصبات قومی افراد بومی و غیربومی شهر یاسوج در سال ۱۴۰۰ پرداخته است. این تحقیق از نوع پژوهش‌های علی-مقایسه‌ای، روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای ساده بوده است. اعضای نمونه، ۳۰۰ نفر (دو گروه بومی و غیربومی) جهت بررسی وارد تحقیق شدند. برای جمع‌آوری داده‌های تحقیق از مقیاس خشم اسپیلبرگر (STAXI-2) (۱۹۹۸)، پرسشنامه‌ی تعصب بهرمان (۲۰۱۳/۱۳۹۲S.C.)، پرسشنامه‌ی سرشت و منش (کونینگر، ۱۹۸۷) استفاده شد. یافته‌های پژوهش با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS-24 و روش تحلیل واریانس چند متغیره و تک متغیره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. بر اساس نتایج تحلیل آنوا از بین مؤلفه‌های سرشت مقیاس "نوجویی" بین افراد غیربومی و افراد بومی تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P \geq 0.05$) و دیگر مؤلفه‌های سرشت تفاوت معناداری یافت نشد. بین میانگین نمرات تعصبات (نژادی، جنسیتی، مذهبی، قوم مدارانه و تعصب قومی) در گروه‌های افراد بومی و غیربومی بیشتر و تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P < 0.01$) و نیز بین میانگین مؤلفه‌ی حالت خشم، و صفت خشم و کنترل خشم در گروه‌های افراد غیربومی و بومی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P \geq 0.05$). در بین اعضای گروه در میزان کنترل خشم تفاوتی یافت نشد اما افراد بومی در مقیاس تعصبات قومی، دارای تعصب بیشتری بوده و همچنین در میزان منش نوجویی افراد غیربومی بیشتر بود و در دیگر متغیرهای سرشت و منش تفاوتی یافت نشد. در نتیجه می‌توان بیان کرد که در سرشت و منش و کنترل خشم در افراد بومی و غیربومی تفاوت دارند و فقط در نوجویی افراد غیربومی نمره‌ی بالاتری گرفتند و در میزان تعصبات، افراد بومی دارای نمره‌ی بالاتری نسبت به افراد غیربومی بودند. بنابراین در مدارس، اجتماع، سیاست‌گذاری‌ها بر میزان افزایش مهارت‌های کنترل خشم و بهبود صفات شخصیتی در گروه‌های بومی و غیربومی می‌توان بدون حساسیت به مسأله‌ی بومی‌گرایی سیاست‌گذاری انجام داد و در زمینه‌ی تعصبات افراد بومی که باعث عدم انعطاف‌پذیری روان‌شناختی افراد می‌شود برنامه‌های ویژه‌ی آموزشی و فرهنگی صورت داد.

کلیدواژه‌ها: ویژگی‌های سرشت شخصیت، کنترل خشم، تعصبات قومی، افراد بومی، افراد غیربومی

نویسنده‌ی مسئول*:

مریم یآوری کرمانی - استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

کد پستی: ۷۵۹۱۸۵۶۵۳۱

ارکد: ۶۷۱۶-۱۷۴۱-۰۰۰۲-۰۰۰۰

پست الکترونیکی:

m.yavari21@pnu.ac.ir

مقدمه

مسأله‌ی تعلق داشتن^۱ به یک قوم یا یک واحد جغرافیایی کوچک‌تر مانند قبیله^۲ یا یک محله، واقعیتی دائمی است که در آن افراد با گروه‌های انسانی در جابه‌جایی‌های افقی و عمودی خود، آگاهانه یا ناآگاهانه، پیوسته در حفظ تعلق یا بازگشت به اصل خویش می‌کوشند. کشور ایران نیز شامل همه‌ی ابعاد تنوع و تمامی انواع گوناگون زبانی، فرهنگی، گویشی و لهجه‌ای است؛ که در مقایسه با بیش از ۲۰۰ کشور با واحد جغرافیایی سیاسی فعلی جهان به‌طور نسبی از بیش‌ترین تکرر برخوردار است (نیازی، بهروزیان، سخایی و امیراحمدی) (۲۰۱۸/۱۳۹۶) به هر علت کشور ایران نیز کشوری است متشکل از اقوام مختلف که عناصر و مؤلفه‌های متفاوتی بین آن‌ها و دولت مرکزی پیوند یا گسست ایجاد کرده و احساس قومی در میان طیف وسیعی از جمعیت کشور، کتمان‌ناپذیر است (عزتی و احمدی‌سیلوه، ۲۰۱۲/۱۳۹۱).

که این ویژگی علاوه بر مزیت‌ها به‌عنوان یک خطر جدی برای کشور به حساب می‌آید. به‌طوری که در بسیاری از جوامع روستایی، عشایری و شهری با توجه به ارزش‌ها و مدل‌های خاص فرهنگی حاکم بر آن‌ها با انگیزه‌ها و فرم‌های مختلف، درگیری و اختلافات وجود داشته است و هم‌اکنون نیز در بین جمعیت‌هایی که به لحاظ قومی، طایف‌های و فرهنگی دارای ویژگی‌های منحصربه‌فرد هستند، به‌نوعی به چشم می‌خورند (سجادیان، نعمتی، شجاعیان و اورکی، ۲۰۱۴/۱۳۹۳).

از مهم‌ترین مضرات قوم‌گرایی وجود نزع جمعی و خشونت است. چرا که کوچک‌ترین مسأله و اختلاف جزئی بین دو فرد به دلیل تعصبات شدید قومی ممکن است به نزع جمعی تبدیل شود و کل منطقه را تحت‌الشعاع قرار داده و امنیت اجتماعی را با خطری اساسی مواجه سازد (نورعلی‌وند، درویشی و قاسمی، ۲۰۱۶/۱۳۹۵). در تاریخ ایران همانند بسیاری از جوامع دیگر تنوع معیشتی، فرهنگی، شدت رابطه‌ی درون‌گروهی، قلت رابطه‌ی برون‌گروهی، محرومیت‌ها، نابرابری‌ها، تعصبات قومی و قبیله‌ای و غیره زمینه‌ساز بروز نزاع‌های جمعی و درگیری‌های قومی و قبیله‌ای بوده‌اند (کریمی، ۲۰۱۵/۱۳۹۵).

واژه‌ی تعصب^۳ از لفظ عصب گرفته‌شده و به معنا و مفهوم آن است که شخص نسبت به چیزی واکنش‌های عاطفی و احساسی به دور از هرگونه معیار عقلانی و عقلایی داشته باشد. در حقیقت احساسی قوی، شدید و عاطفی است که برگرفته از وابستگی شدید به امری است. بنابراین تعصب خصلتی است که شخص را به حمایت بی‌چون و چرا از خانواده و خویشان چه ظالم باشند و چه مظلوم وادار می‌سازد. البته این تعصب تنها نسبت به خویشان نزدیک نیست؛ بلکه گاه نسبت به قوم و قبیله و یا کشور و یا نژاد و یا فرهنگ و زبان نیز می‌تواند تحقق یابد (اکبرنژاد، تابان و دارابی، ۲۰۱۳/۱۳۹۲). دیوید مایر^۴ (۱۹۹۳) چهار دسته از عوامل را منشأ تعصب می‌داند: اول، نابرابری اجتماعی به‌واسطه‌ی تعصب و تبعیض. دوم، مذهب از آن‌سو که بخشی از تعصبات از آموزه‌های دینی است. سوم درون‌گروه و برون‌گروه حکایت از احساس تعلق به خودی و عدم احساس تعلق به دیگری و بالاخره چهارم تفکیک نهادی نیز باعث بروز خشونت‌های قومی می‌شود (سیف‌الهی و بسطامی، ۲۰۱۴/۱۳۹۳).

خشم^۵ نوعی از هیجان است که اغلب بر اثر واکنش شخص نسبت به رفتارهای نامناسب دیگران بروز می‌کند (کلینک^۶، ۲۰۰۵). خشم به‌صورت پرخاشگری فیزیکی و کلامی، خصومت، مخالفت، انتقاد، احساس رنجش، بارها درباره‌ی چیزی حرف زدن، دوری و اجتناب از مسائل و افراد ابراز می‌شود (صلحی و محمدعلی، ۲۰۱۵/۱۳۹۴). گرچه خشم هیجان طبیعی و گاه مفید است، اما خطرهایی نیز به همراه دارد. وقتی خشم خارج از کنترل و مخرب باشد، می‌تواند به مشکلاتی در کار، روابط بین فردی و کیفیت زندگی منجر شود (سازمان نظام روان‌شناسی آمریکا^۷، ۲۰۱۵). ناتوانی در مدیریت خشم^۸، افزون بر ناراحتی شخصی، اختلال در سلامت عمومی و روابط میان فردی، ناسازگاری و پیامدهای زیان‌بار رفتار پرخاشگرانه را در پی دارد. مدیریت خشم و کنترل خشم یکی از مباحثی است که مدت‌هاست در حوزه‌ی روان‌شناسی مطرح شده است. مدیریت خشم در واقع به فرد کمک می‌کند تا یاد بگیرد چه طور خونسرد باشد و احساس منفی قبل از شروع خشم را مهار کند و تحت کنترل بگیرد. مهارت مدیریت خشم می‌تواند بسیاری از ناهنجاری‌ها و اتفاقات بد و شوم اجتماع را کاهش دهد (صلحی و محمدعلی، ۲۰۱۵/۱۳۹۴).

^۵- anger

^۶- Klinke

^۷- american psychiatric association

^۸- anger management

^۱ Belong

^۲ the tribe

^۳ Prejudice

^۴- David Meyer

چالش‌های محیطی، مرتبط است (گويس، آکيسکال، اکيسکال و قیگویرا^۸، ۲۰۱۲).

سرشت شامل چهار زیرمقیاس نوجویی^۹، آسیب‌پرهیزی^۷، پاداش وابستگی^۸ و پشتکار^۹ است. نوجویی مرتبط با تحریک‌جویی، افراط، تکانش‌گری و بی‌نظمی است؛ آسیب‌پرهیزی اشاره به خصوصياتی مانند نگرانی، ترس از عدم قطعیت، شرم و خجالت و فرسودگی دارد؛ پاداش وابستگی بیانگر وابستگی گرم و اجتماعی، اندوه‌جدایی، ابراز همدردی و حساسیت اجتماعی است و پشتکار نشان‌دهنده تلاش در پاسخ به نشانه‌های پاداش احتمالی در مقابل تبلی و سخت‌کوشی است (کنراد^{۱۰}، ۲۰۰۷). کلونینجر (۱۹۹۴) سه بعد برای منش در نظر می‌گیرد. بعد خودراهبری^{۱۱} بر پایه‌ی پنداشت از خویشتن به‌عنوان یک فرد مستقل و دارای زیرمجموعه‌های وحدت، احترام، عزت، تأثیربخشی، رهبری و امید، تعریف‌شده است. همچنین بعد همکاری^{۱۲} بر پایه‌ی پنداشت از خویشتن به‌عنوان بخشی از جهان انسانی و جامعه قرار دارد که از آن حس اجتماعی، رحم و شفقت، وجدان و تمایل به انجام امور خیریه مشتق می‌شود. خودفراری^{۱۳} بر پایه‌ی مفهومی از خویشتن به‌عنوان بخشی از جهان و منابع پیرامون آن مطرح‌شده است که با پندارهای حضور رازگونه، ایمان مذهبی و منانت و صبوری غیرمشروط همراه است (کلونینجر و شوراکیک^{۱۴}، ۲۰۰۵).

با توجه به اهمیت تنوع قومی در جوامعی با اقوام و نژادهای مختلف و متفاوت، تأثیر آن بر وحدت و انسجام و یکپارچگی ملی آشکار و بدیهی است. ترکیب جمعیت ایران به نحوی است که اطلاق جامعه‌ی چند قومی به آن چندان دور از واقعیت نیست. حضور و زندگی قومیت‌های مختلف چون فارس، ترک، کرد، لر، بلوچ، ترکمن، عرب، ارمنه و... در جوار یکدیگر با چارچوب جغرافیای سیاسی واحد بیانگر تنوع قومی - فرهنگی جامعه ایرانی است. به همین جهت عمدتاً نطفه‌ی بحران هویت در درون آن‌ها دیده شده و گاهی در برهه‌های خاص جنبه‌ی بحران سیاسی نیز به خود گرفته است. توطئه‌هایی که با طراحی دشمنانه، در سال‌های اخیر اکثر کشورهای منطقه را درگیر نموده و زمینه‌ی ایجاد بحران و

خشم از تأثیرگذارترین هیجان‌ها در زندگی انسان بوده است. و در سال‌های اولیه بروز نموده و معمولاً به‌عنوان هیجان منفی طبقه‌بندی می‌شود. برانگیختگی آن به‌صورت مکرر می‌تواند فعال‌کننده‌ی رفتار پرخاشگرانه بوده و به‌سلامت روان و سازگاری فرد آسیب برساند (اعتمادی، کاظمی، هاشمی و ماشینچی، ۲۰۱۵/۱۳۹۴). شایسته است در توضیح عمل خشونت‌آمیز بین دو رشته از عناصر فرق گذاشته شود: از یک‌سو، فرایندهای تعامل که منجر به فعلیت یافتن می‌شود و پویایی عمل را تشکیل می‌دهد. از دیگر سو عوامل شخصیت و وضعیت که شناخت علت عمل را گزارش می‌دهند. بدین ترتیب، رفتار خشونت‌آمیز پاسخ شخصیت به وضعیت معین است (محسنی، معین‌فر، معین‌فر و علیزاده، ۲۰۱۷/۱۳۹۶). در واقع یکی از مهم‌ترین عوامل فردی در بروز پرخاشگری در افراد، ویژگی‌ها و خصوصیات شخصیتی است. و نقش غیرقابل‌انکاری دارد (اعتمادی و همکاران، ۲۰۱۴/۱۳۹۳).

به‌طور کلی، در توجیه این امر و این‌که چرا صفات شخصیت^۱ با اختلالات هیجانی مرتبط است به چند مسأله توجه شده است: نخست این‌که ابعاد عاطفی که در این مدل‌ها مورد استفاده قرار گرفته است، ویژگی شبه‌صفت را دارند و در طول زمان دارای ثبات هستند. دوم این‌که، مطالعات نشان می‌دهند که ابعاد عاطفه‌ی منفی با روان‌رنجورخویی و هیجان‌پذیری منفی و ابعاد عاطفه‌ی مثبت با برون‌گرایی و هیجان‌پذیری مثبت شدیداً رابطه دارد (واتسون^۲، ۲۰۰۰). شخصیت را می‌توان به‌صورت سیستم درونی روانی زیستی پویا متشکل سرشت و منش^۳ تعریف کرد که به‌وسيله‌ی آن افراد با تغییرات و موقعیت‌های درونی و بیرونی سازگار می‌شوند. سرشت که با واکنش به محرکات هیجانی، تفاوت‌های فردی در شدت پاسخ‌دهی به رویدادهای هیجانی و نیز طول مدت واکنش‌های هیجانی مرتبط است، به نظر می‌رسد عنصری کلیدی در شکل‌گیری شخصیت باشد. این بعد از شخصیت ارثی بوده و در اوایل رشد آشکار می‌شود (گارسیا، نیما و آرچر^۴، ۲۰۱۳) در مقابل منش با تربیت و توانایی‌های اکتسابی، یعنی رشد و تکامل فردی ناشی از تطابق امیال درونی و سرشتی با

^۸- Harm - Avoidance

^۹- Persistence

^{۱۰}- Conrada, Schillingb, Bauscha, Nadstawekc, Christian

^{۱۱}- self directedness

^{۱۲}- cooperativeness

^{۱۳}- self transcendence

^{۱۴} Cloninger and Shurakik

^۱- personality traits

^۲- Watson

^۳- Temperament & Character

^۴- Garcia, Nima & Archer

^۵- Gois, Akiskal, Akiskal & Figueirad

^۶- Novelty Seeking

^۷- Harm - Avoidance

روش

طرح پژوهشی

پژوهش حاضر از منظر اجرا از جمله طرح‌های توصیفی؛ علی-مقایسه‌ای و همچنین به لحاظ هدف از جمله طرح‌های کاربردی است.

شرکت‌کنندگان

جامعه‌ی آماری این تحقیق شامل همه‌ی مردم شهر یاسوج از افراد بومی و غیربومی شهر یاسوج است. حجم نمونه شامل ۳۰۰ نفر از افراد بومی (۱۵۰ نفر) و غیربومی (۱۵۰ نفر) شهر یاسوج است که به‌صورت خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. محققین برای تحقیقات علی-مقایسه‌ای برای هر گروه ۳۰ نفر را برای حجم نمونه پیشنهاد داده‌اند (دلور، ۲۰۲۰/۱۳۹۹) که در این تحقیق ۱۵۰ نفر برآورد شد. روش نمونه‌گیری این تحقیق خوشه‌ای است نمونه‌گیری خوشه‌ای^۱، روشی از نمونه‌گیری احتمالی است که اغلب برای مطالعه‌ی جمعیت‌های بزرگ، به‌ویژه جمعیت‌هایی که از نظر جغرافیایی پراکنده هستند، استفاده می‌شود. در نمونه‌گیری خوشه‌ای، محققان یک جمعیت را به گروه‌های کوچک‌تری تقسیم می‌کنند که به‌عنوان خوشه‌ها شناخته می‌شوند. سپس به‌طور تصادفی از میان این خوشه‌ها برای تشکیل نمونه انتخاب می‌کنند. نمونه‌گیری خوشه‌ای به‌عنوان یک روش نمونه‌گیری تعریف می‌شود که در آن محقق خوشه‌های متعددی از افراد از یک جمعیت ایجاد می‌کند که نشان‌دهنده‌ی ویژگی‌های همگن هستند و شانس مساوی برای حضور در نمونه را دارند. در این روش نمونه‌گیری، محققین نمونه‌ای را تجزیه و تحلیل می‌کنند که شامل پارامترهای نمونه‌ی متعددی مانند جمعیت‌شناسی، عادات، پیشینه یا هر ویژگی جمعیت دیگری است که ممکن است تمرکز تحقیقات انجام‌شده باشد. این روش معمولاً زمانی انجام می‌شود که گروه‌های مشابه و در عین حال متنوع داخلی، یک جامعه‌ی آماری را تشکیل دهند. به جای انتخاب کل جمعیت، نمونه‌گیری خوشه‌ای به محققین اجازه می‌دهد تا داده‌ها را با تقسیم کردن داده‌ها به گروه‌های کوچک و سازنده‌تر جمع‌آوری کنند، از این روی چنین روش نمونه‌گیری اتخاذ شد که اعضای نمونه به‌صورت آنالاین به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. افرادی که رضایت در شرکت در تحقیق داشتند به‌صورت تصادفی وارد تحقیق شدند. ملاک‌های خروج آزمودنی‌ها شامل مصرف داروی روان‌پریشی، تشخیص بیماری مزمن روان‌شناختی، عدم رضایت فردی، مصرف دارو روان‌شناختی و ملاک‌های ورود سن (حداقل ۳۰- حداکثر ۵۲)، میزان تحصیلات (حداقل دیپلم) بود.

تحول را در آن‌ها پدید آورده، مثالی است که این جنبه از بحران هویت را به گونه‌های سیاسی نشان می‌دهد.

هنوز در گوشه و کنار کشورمان بعد از گذشت این همه دگرگونی‌های اجتماعی و تغییرات فرهنگی، آثار ناگوار پدیده‌ای به نام نزاع‌های جمعی و درگیری‌های قومی و قبیله‌ای مشاهده می‌شود، هنوز خشونت و نزاع از جمله موضوعاتی است که در فرهنگ بعضی از هم‌وطنان، شاخص قدرت و یا دفاع از منزلت اجتماعی و فرهنگی و حیثیت خانوادگی محسوب می‌شود. اساساً آسیب‌های اجتماعی ناشی از روابط ناسالم انسانی است که بنیان‌های جامعه را به‌طور جدی تهدید می‌کند و مانع تحقق نیازمندی‌ها و تقاضاهای افراد کثیری می‌شود. به نظر می‌رسد آسیب اجتماعی وقتی به‌وجود می‌آید که نهادهای تنظیم‌کننده‌ی روابط بین افراد با شکست روبرو شده و دچار تزلزل شوند که نتیجه‌ی آن شکل‌گیری شکاف‌های عمقی بین افراد است. در چنین وضعیتی قوانین تنظیم‌کننده‌ی روابط انسان‌ها مورد بی‌احترامی قرار می‌گیرند و متزلزل می‌شوند زیرا قانونمندی و پذیرش قانون ریشه در ساختارهای جامعه دارد و در رابطه با فرهنگ عمومی جامعه قابل بررسی است. رویارویی پرخاشگرانه و ستیزه‌جویانه که توأم با خشم، کینه و انتقام صورت می‌گیرد و سبب قتل، ضرب و شتم و مجروح و معلول شدن طرف‌های درگیر می‌شود و خسارات مالی فراوانی نیز به بار می‌آورد (کلاتری، ۲۰۰۶/۱۳۸۴s.c.). این قبیل مسائل در گذشته و امروز منشأ خسارات مالی و جانی فراوان و مانع توسعه‌ی اجتماعی و اقتصادی در سطح شهرستان کهگیلویه شده است، به‌طوری که اکثر محققان یکی از دلایل عدم توسعه‌ی استان و شهرستان کهگیلویه را تعصبات و درگیری‌هایی می‌دانند که ناشی از علل مختلف هستند. بنابراین توصیف و تبیین علل و عوامل مؤثر بر این مسأله و درگیری‌های قومی از لحاظ فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی اهمیت است و از لحاظ علمی نیز قابل شناخت و قانونمند محسوب می‌شود.

با توجه به پیشینه‌ی پژوهشی حاضر (محسنی، معین‌فر، معین‌فر و علیزاده، ۲۰۱۷/۱۳۹۶). و (اعتمادی و همکاران، ۲۰۱۴/۱۳۹۳) کهگیلویه و بویراحمد و شهر یاسوج از جمله استان‌هایی است که به دلیل تنوع قومیتی لر، ترک، عرب و فارس زیاد دارای تنوع فرهنگی است که این پژوهش به بررسی این سؤال پرداخته است که آیا میزان تعصب، مدیریت خشم و ویژگی‌های سرشت و منش بر افراد بومی با غیربومی شهر یاسوج تفاوت وجود دارد؟

^۱ cluster sampling

ملاحظات اخلاقی

- توجیه آزمودنی‌ها در مورد پژوهش و اهداف آن.
- اخذ رضایت شفاهی آزمودنی‌ها جهت شرکت در پژوهش.
- اطمینان به آزمودنی‌ها از این که اطلاعات مربوط به ایشان به صورت محرمانه نگهداری می‌شود.

ابزارهای سنجش

پرسشنامه‌ی کنترل خشم/ اسپیلیگر^۱ (STAXI-2)؛ این پرسشنامه ۵۷ ماده‌ای شامل شش مقیاس، پنج خرده مقیاس، و یک شاخص بیان خشم است که یک اندازه‌ی کلی از بیان و کنترل خشم فراهم می‌کند. در STAXI-2 (۱۹۹۸) سه مقیاس از پنج مقیاس اصلی نسخه‌ی اول پرسشنامه به همان صورت حفظ شده که عبارتند از: صفت خشم، برون‌ریزی خشم و درون‌ریزی خشم. دو خرده مقیاس مربوط به صفت خشم تغییر نیافته‌اند که عبارتند از خلق و خوی خشمگین و واکنش خشمناک. (سؤال‌اتی از قبیل عصبی هستیم؟ کافه هستیم؟ سریع بدخلق می‌شوم؟ و....). اطلاعات خلاصه‌شده در راهنمای عملی آزمون نشان می‌دهد که ضرایب آلفا برای مقیاس‌ها و خرده مقیاس‌های ناظر بر حالت خشم و صفت خشم برابر ۰/۸۴ و برای مقیاس‌های ناظر بر بیان خشم، کنترل خشم و شاخص کلی بیان خشم برابر ۰/۷۳ بوده است. اعتبار بازآزمایی مقیاس‌ها بین ۰/۵۸ درصد تا ۰/۹۳ است. روایی این مقیاس بین ۰/۴۸- تا ۰/۶۸ درصد گزارش شد (دیباچ‌نیا، مقدسین و اصغری^۲، ۲۰۱۱/۱۳۹۰). پایایی این ابزار در تحقیق حاضر ۰/۶۱ گزارش شد.

پرسشنامه‌ی سرشت و منش کونینگر^۳ (TCI)؛ پرسشنامه‌ی سرشت و منش برای ارزیابی ابعاد شخصیت که مطابق مدل زیستی-روانی-اجتماعی کونینگر دارای دو بعد سرشت و منش است. پرسشنامه‌ی حاضر ۱۲۵ گویه دارد. سؤال‌اتی از قبیل (غالباً چیزهای جدید را به‌منظور سرگرمی و هیجان انتخاب می‌کنم، حتی اگر اکثر مردم فکر کنند که این کار وقت تلف کردن است؟ معمولاً می‌توانم دیگران را همان‌گونه که هستند بپذیرم، حتی زمانی که با من خیلی فرق داشته باشند؟ و....). این پرسشنامه مدلی عمومی ارائه کرده است که شخصیت بهنجار و نابهنجار را در بر می‌گیرد. این پرسشنامه مناسب افراد ۱۵ سال و بزرگ‌تر است. مدل عصبی زیستی کونینگر دارای ۲ بعد سرشت و منش است که مؤلفه‌های سرشت شامل (نوجویی، آسیب‌پرهیزی، پاداش-وابستگی، پشتکار) و منش (خودراهبری، بعد همکاری، خودفراروی) است. روایی این پرسشنامه را ۰/۸۱

گزارش کرده‌اند و میانگین ضریب‌های به دست آمده ۰/۶۸ و ضریب آلفای کل آزمون ۰/۸۴ بوده است (ابولقاسمی، کیامرئی و مؤمنی، ۲۰۱۲/۱۳۹۱). پایایی این ابزار در تحقیق حاضر ۰/۶۸ گزارش شد. پرسشنامه‌ی تعصب (PQ)^۴؛ این پرسشنامه دارای ۴۰ سؤال بوده و توسط بهرمان و همکاران (۲۰۱۳/۱۳۹۲) ساخته شده است. سؤال‌اتی از قبیل (من از نژاد برتر هستم. دوست شدن با افراد برخی از قومیت‌ها برایم سخت است و....). این پرسشنامه بر اساس نظریه‌ی شخصیت اقتدارگرایی آدورنو (۱۹۵۰)، که طی آن افراد دارای شخصیت اقتدارگرا یا استبدادی دارای ویژگی‌هایی چون خودمحور بودن، انعطاف‌ناپذیری، سرسختی، باور به این که تنها یک راه درست وجود دارد، عدم اعتقاد به استدلال و مباحثه، ستایش از والدین، اطاعت محض از رهبران و حامی سرسخت قواعد سنتی برشمرده است ساخته شده است که این ویژگی‌ها را می‌توان در افراد متعصب نیز یافت. همچنین این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت - که یک مقیاس نگرش سنج است - طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۴ خرده مقیاس تعصب جنسی، تعصب مذهبی، تعصب نژادی و قوممداری است. سؤال‌اتی از قبیل (عصبی هستیم؟ کلافه هستیم؟ و....). روایی پرسشنامه ۰/۷۳ و میزان پایایی ۰/۹۱ گزارش شده است (بهرمان، ۲۰۱۴/۱۳۹۳). همچنین در این پژوهش اعتبار همگرایی پرسشنامه‌ی حاضر از طریق محاسبه‌ی همبستگی آن با پرسشنامه‌ی تعصب آلپورت تأیید شد و مقدار همبستگی بین دو پرسشنامه ۰/۶۸ به دست آمد. البته این پرسشنامه در تحقیق حاضر فقط در مقیاس قوممداری به کار می‌رود و سایر مقیاس‌ها مدنظر نیست. پایایی این ابزار در تحقیق حاضر ۰/۷۰ گزارش شد.

روند اجرای پژوهش

پژوهش حاضر به مقایسه ویژگی‌های سرشت و منش شخصیت، کنترل خشم و تعصبات قومی در افراد بومی و غیربومی شهر یاسوج پرداخت. این پژوهش از بین افراد بومی و غیربومی شهر یاسوج انجام شد که به صورت تصادفی خوشه‌ای اعضای نمونه‌ی هر گروه ۱۵۰ نفر؛ برای استنباط داده‌ها پس بررسی مفروضه‌های تحلیل واریانس؛ جهت بررسی فرضیات پژوهش از تحلیل واریانس تک متغیره^۵ و چند متغیره^۶ از طریق نرم‌افزار SPSS-24 استفاده شد. جهت محرمانه ماندن اطلاعات، تمامی پرسشنامه‌های تحقیق به صورت کد بایگانی شد.

^۴ Prejudice Questionnaire

^۵ ANOVA

^۶ MANOVA

^۱ State and Trait Anger Expression Inventory-2 (STAXI-2)

^۲ Etzler, Rohrmann & Brandt

^۳ Temperament and Character Inventory (TCI)

یافته‌ها

نفر (۲۲٪) نیز مرد غیربومی، تعداد ۲۵ نفر (۸/۳٪) از افراد نمونه زیر دیپلم، ۸۹ نفر (۲۹/۷٪) دیپلم، ۹۱ نفر (۳۰/۳٪) فوق‌دیپلم، ۸۱ نفر (۲۷٪) لیسانس و ۱۴ نفر (۴/۷٪) نیز فوق‌لیسانس یا بالاتر بودند.

اعضای نمونه ۳۰۰ نفر بودند که شامل ۱۵۰ نفر افراد غیربومی و ۱۵۰ نفر نیز افراد بومی بودند که تعداد ۸۵ نفر (۲۸/۳٪) از افراد نمونه زن بومی، ۶۵ نفر (۲۱/۷٪) مرد بود، ۸۴ نفر (۲۸٪) زن غیربومی و ۶۶

جدول ۱- میانگین، انحراف استاندارد، پایین‌ترین و بالاترین مقدار به تفکیک گروه‌های مورد مطالعه

متغیرها	گروه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	پایین‌ترین	بالاترین
نوجویی	بومی	۶/۶۲	۳/۸۶	۲	۱۸
	غیربومی	۸/۵۵	۲/۳۹	۴	۱۵
آسیب‌پذیری	بومی	۹/۸	۳/۴۴	۳	۱۸
	غیربومی	۹/۲۱	۲/۴۶	۴	۱۸
پاداش - وابستگی	بومی	۶/۱۹	۳/۱	۱	۱۵
	غیربومی	۵/۹۳	۲/۲	۰	۱۴
پشتکار	بومی	۱/۶	۱/۴۸	۰	۵
	غیربومی	۱/۸۴	۱/۲۱	۰	۵
خود راهبری	بومی	۱۰/۹۴	۴/۷	۲	۲۲
	غیربومی	۱۰/۵۳	۳/۷۷	۱	۲۳
همکاری	بومی	۹/۴	۴/۹۲	۱	۲۲
	غیربومی	۱۰/۲۱	۳/۶۹	۳	۲۴
خودفراروی	بومی	۵/۸۴	۳/۴۷	۰	۱۴
	غیربومی	۶/۰۱	۲/۳۷	۱	۱۴
خشیم‌حالت	بومی	۳۰/۵	۶/۹۷	۱۷	۵۰
	غیربومی	۳۰/۲۱	۹/۳۱	۱۷	۶۰
خشیم‌صفت	بومی	۲۰/۲۷	۴/۸۳	۱۲	۳۷
	غیربومی	۱۹/۷۸	۷/۶۸	۱۰	۴۰
کنترل‌خشیم	بومی	۶۳/۶۹	۱۳/۴۲	۴۱	۱۱۲
	غیربومی	۶۲/۰۲	۲۱/۵۸	۳۶	۱۲۸
تعصب‌نژادی	بومی	۴۱/۵۱	۴/۷۳	۳۲	۴۸
	غیربومی	۳۵/۳۲	۷/۴۱	۲۴	۴۸
تعصب‌جنسیتی	بومی	۳۹/۶	۵/۰۲	۲۷	۴۹
	غیربومی	۳۴/۵	۵/۲۶	۲۴	۴۵
تعصب‌مذهبی	بومی	۳۷/۸۷	۵/۲۷	۲۵	۴۸
	غیربومی	۳۳/۰۹	۴/۶۲	۲۲	۴۱
تعصب‌قوم‌مدارانه	بومی	۳۸/۷۷	۴/۸۴	۲۹	۴۷
	غیربومی	۳۴/۰۶	۶/۴۸	۲۳	۴۵

واریانس تک‌متغیره و چندمتغیره برای آزمون فرضیه‌های تحقیق استفاده کرد. به‌منظور مقایسه‌ی میانگین نمرات مؤلفه‌های سرشت (نوجویی، آسیب‌پرهیزی، پاداش - وابستگی و پشتکار) در دو گروه افراد غیربومی و افراد بومی، از آزمون تجزیه‌وتحلیل واریانس چندمتغیره (MANOVA) استفاده شد که نتایج آن در جداول شماره‌ی ۲ و ۳ ارائه‌شده است.

همان‌طور که در جدول شماره‌ی ۱ مشاهده شد، میانگین سرشت بعد نوجویی در نمونه افراد بومی ۶/۶۲ با انحراف معیار ۳/۸۶ و در افراد غیربومی همین میانگین ۸/۵۲ با انحراف معیار ۲/۳۹ است. میانگین سایر متغیرهای پژوهشی نیز به تفکیک گروه‌های مورد مطالعه در جدول فوق قابل مشاهده است. با توجه به نتایج مفروضات آمارا پارامتریک می‌توان از روش تحلیل

جدول ۲- نتایج تجزیه و تحلیل واریانس چندمتغیری به منظور مقایسه‌ی میانگین نوجویی، آسیب پرهیزی، پاداش- وابستگی و پشتکار در گروه‌های افراد غیر بومی و افراد بومی

متغیرها	نام آزمون	مقدار	F	فرضیه df	خطای df	سطح معنی‌داری	مجذور اتا
گروه‌ها	اثر پیلایس	۰/۲۳۴	۲۲/۴۱	۴	۲۹۴	**۰/۰۰۰۱	۰/۲۳۴
	لامبدای ویکلز	۰/۷۶۶	۲۲/۴۱	۴	۲۹۴	**۰/۰۰۰۱	۰/۲۳۴
	اثر هتلینگ	۰/۳۰۵	۲۲/۴۱	۴	۲۹۴	**۰/۰۰۰۱	۰/۲۳۴
	بزرگ‌ترین ریشه خطا	۰/۳۰۵	۲۲/۴۱	۴	۲۹۴	**۰/۰۰۰۱	۰/۲۳۴

**Sig. p < ۰/۰۱ & *p < ۰/۰۵

همان‌طور که در جدول شماره ۲ مشاهده شد، سطوح معناداری همه‌ی آزمون‌ها بیانگر آن هستند که بین گروه‌های مورد مطالعه حداقل از لحاظ یکی از متغیرهای وابسته (نوجویی، آسیب پرهیزی، پاداش- وابستگی و پشتکار) تفاوت معنی‌داری وجود دارد، برای پی بردن به تفاوت، نتایج حاصل از آزمون تأثیرات بین آزمودنی‌ها، در جدول شماره ۳ ارائه شده است.

جدول ۳- نتایج تجزیه و تحلیل واریانس تک‌متغیری جهت مقایسه میانگین نمرات نوجویی، آسیب پرهیزی، پاداش- وابستگی و پشتکار در گروه‌های افراد غیربومی و افراد بومی

متغیر	منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی‌داری	مجذور اتا
نوجویی	مقدار ثابت	۱۷۲۰۲/۷	۱	۱۷۲۰۲/۷	۱۶۵۸/۷۱	**۰/۰۰۰۱	۰/۸۴
	گروه	۲۷۸/۵۳	۱	۲۷۸/۵۳	۲۶/۸۵	**۰/۰۰۰۱	۰/۰۸
آسیب پرهیزی	خطا	۳۰۸۰/۲۱	۲۹۷	۱۰/۳۷			
	مقدار ثابت	۲۷۰۲۶/۴	۱	۲۷۰۲۶/۴	۳۰۰۹/۵۴	**۰/۰۰۰۱	۰/۹۱
پاداش- وابستگی	گروه	۲۵/۶	۱	۲۵/۶	۲/۸۵	۰/۰۹۲	۰/۰۱
	خطا	۲۶۶۷/۱۲	۲۹۷	۸/۹۸			
پشتکار	مقدار ثابت	۱۰۹۹۱/۵	۱	۱۰۹۹۱/۵	۱۵۱۵/۰۳	**۰/۰۰۰۱	۰/۸۳
	گروه	۵/۰۷	۱	۵/۰۷	۰/۶۹۹	۰/۴۰۴	۰/۰۰۲
مجموع	خطا	۲۱۵۴/۷۲	۲۹۷	۷/۲۵			
	مقدار ثابت	۸۹۰/۸۹	۱	۸۹۰/۸۹	۴۸۵/۳۷	**۰/۰۰۰۱	۰/۶۲
مجموع	گروه	۴/۲۶	۱	۴/۲۶	۲/۳۲	۰/۱۲۸	۰/۰۰۸
	خطا	۵۴۵/۲۴	۲۹۷	۱/۸۳			
	نوجویی	۲۰۵۴۷	۲۹۹				
	آسیب پرهیزی	۲۹۷۲۵	۲۹۹				
	پاداش- وابستگی	۱۳۱۵۳	۲۹۹				
	پشتکار	۱۴۴۰	۲۹۹				

همان‌طور که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود، بین میانگین نمرات نوجویی ($\eta^2=0/08$)، $P<0/01$ ، $F(297, 1)=26/85$ ، در گروه‌های افراد غیربومی و افراد بومی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به این صورت که افراد غیربومی به‌طور معناداری از میانگین نوجویی بیشتری نسبت به افراد بومی برخوردار بودند اما بین میانگین آسیب پرهیزی، پاداش-

وابستگی و پشتکار تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P \geq 0/05$). بنابراین این فرضیه که «بین مؤلفه‌های سرشت (نوجویی، آسیب پرهیزی، پاداش- وابستگی و پشتکار) در بومیان بومی و غیربومی شهر یاسوج تفاوت وجود دارد» در مورد بعد نوجویی تأیید می‌شود.

به‌منظور مقایسه‌ی میانگین نمرات همکاری، خودراهبردی و خودفراروی در دو گروه افراد غیربومی و افراد بومی، از آزمون تجزیه و تحلیل واریانس چندمتغیری (MANOVA) استفاده شد که نتایج آن در جداول ۴ و ۵ ارائه شده است.

جدول ۴- نتایج تجزیه و تحلیل واریانس چندمتغیری به‌منظور مقایسه‌ی میانگین همکاری، خودراهبردی و خودفراروی در گروه‌های افراد غیربومی و افراد بومی

متغیرها	نام آزمون	مقدار	F	فرضیه‌ی df	خطای df	سطح معنی‌داری	مجذور اتا
گروه‌ها	اثر پیلایس	۰/۰۳۲	۳/۲۲	۳	۲۹۶	۰/۰۵۳	۰/۰۳۲
	لامبدای ویکلز	۰/۹۶۸	۳/۲۲	۳	۲۹۶	۰/۰۵۳	۰/۰۳۲
	اثر هتلینگ	۰/۰۳۳	۳/۲۲	۳	۲۹۶	۰/۰۵۳	۰/۰۳۲
	بزرگ‌ترین ریشه خطا	۰/۰۳۳	۳/۲۲	۳	۲۹۶	۰/۰۵۳	۰/۰۳۲

**Sig. p<۰/۰۱ & *p<۰/۰۵

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده شد، سطوح معناداری همه آزمون‌ها بیانگر آن هستند که بین گروه‌های مورد مطالعه از لحاظ هیچ یک از متغیرهای وابسته (همکاری، خودراهبردی و خودفراروی) تفاوت

معنی‌داری وجود ندارد، برای پی بردن به تفاوت، نتایج حاصل از آزمون تأثیرات بین آزمودنی‌ها، در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵- نتایج تجزیه و تحلیل واریانس تک‌متغیری جهت مقایسه میانگین نمرات همکاری، خودراهبردی و خودفراروی در گروه‌های افراد غیربومی و افراد بومی

متغیر	منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی‌داری	مجذور اتا
	مقدار ثابت	۳۴۵۸۲/۸	۱	۳۴۵۸۲/۸	۱۹۰۷/۴۱	**۰/۰۰۰۱	۰/۸۶
همکاری	گروه	۱۳/۲۳	۱	۱۳/۲۳	۰/۷۳	۰/۳۹۴	۰/۰۰۲
	خطا	۵۴۰۲/۹۶	۲۹۸	۱۸/۱۳			
خودراهبری	مقدار ثابت	۲۸۸۷۰/۸۳	۱	۲۸۸۷۰/۸۳	۱۵۲۸/۳۲	**۰/۰۰۰۱	۰/۸۳
	گروه	۴۸/۸	۱	۴۸/۸	۲/۵۸	۰/۱۰۹	۰/۰۰۹
	خطا	۵۶۲۹/۳۶	۲۹۸	۱۸/۸۹			
خودفراروی	مقدار ثابت	۱۰۵۶۱/۳۳	۱	۱۰۵۶۱/۳۳	۱۱۹۳/۰۳	**۰/۰۰۰۱	۰/۸
	گروه	۲/۶۱	۱	۲/۶۱	۰/۲۹۵	۰/۵۸۷	۰/۰۰۱
	خطا	۲۶۳۸/۰۵	۲۹۸	۸/۸۵			
مجموع	آسیب پرهیزی	۳۹۹۹۹	۳۰۰				
	پاداش - وابستگی	۳۴۵۴۹	۳۰۰				
	پشتکار	۱۳۲۰۲	۳۰۰				

**Sig. p<0/01 & *p<0/05

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی ویژگی‌های سرشت و منش شخصیت، کنترل خشم و تعصبات قومی افراد بومی و غیربومی شهر یاسوج در سال ۱۴۰۰s.c./۲۰۲۲ پرداخته است. اعضای نمونه ۳۰۰ نفر بودند که شامل ۱۵۰ نفر افراد غیربومی و ۱۵۰ نفر افراد بومی انجام شده است که از این میان، تعداد ۸۵ نفر (۲۸/۳٪) از افراد نمونه‌ی زن

همان‌طور که نتایج جدول ۵ نشان داد بین میانگین همکاری، خودراهبردی و خودفراروی در گروه‌های افراد غیربومی و افراد بومی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P \geq 0/05$). بنابراین این فرضیه که «بین مؤلفه‌های منش (همکاری، خودراهبردی و خودفراروی) شخصیت در میان افراد بومی و غیربومی شهر یاسوج تفاوت وجود دارد» رد می‌شود.

نظمی در مقابل انضباط خشک. افرادی که نوجویی بالا دارند بسیار سریع هیجان زده می‌شوند، کنجکاو، مشتاق، پرشور، تکانشی و نامرتب هستند و خیلی زود کسل می‌شوند که این متغیر می‌تواند در افراد غیربومی بیشتر باشد چرا که تنوع‌طلبی و نوجویی آنان باعث شده از فرهنگ و سنت خود فاصله گرفته و به منطقه‌ای متفاوت گام بردارند که یافته‌های این تحقیق این تئوری را تأیید می‌نماید.

در دیگر متغیرهای سرشت و منش تفاوت معناداری در دو گروه افراد بومی و غیربومی یافت نشد چرا که برخی از متغیرهای شخصیت خارج از حیطه فرهنگ و کشور است و نمی‌تواند موقعیت جغرافیایی نمایان و تبیین‌کننده‌ی تفاوت‌هایی در آن باشد مانند اجتناب از آسیب، پاداش و وابستگی و پشتکار در میان بومی و غیربومی تفاوتی یافت نشد. همچنین نظریه‌های روان‌شناسی نشان داده است که انسان‌ها دارای منش مختلف هستند که می‌توان تقسیم‌بندی کرد مانند خودراهبری (بر پایه پنداشت از خویشتن به‌عنوان یک فرد مستقل استوار است. احساساتی نظیر وحدت، احترام، عزت‌نفس، کارآمدی، رهبری و امیدواری، از این خودانگاره نشأت می‌گیرند)، همکاری (بر پایه‌ی پنداشت از خویشتن به‌عنوان بخشی از جهان انسانی و جامعه قرار دارد که از آن حس اجتماعی، رحم و شفقت، وجدان و تمایل به انجام امور خیریه مشتق می‌شود) و خودفراوری (بر پایه‌ی مفهوم از خویشتن به‌عنوان بخش وحدت یافته‌ای از جهان و منابع پیرامون آن است که از این خودانگاره‌ی احساساتی چون مشارکت عارفانه در امور، ایمان مذهبی، متانت و صبوری غیر مشروط نشأت می‌گیرد) را می‌توان تقسیم بندی کرد که در نوع انسان قابل بررسی بوده و در فرهنگ خاص مدنظر نیست که در این تحقیق در بین افراد بومی و غیربومی تفاوت معناداری مشاهده نشد.

بر اساس یافته‌های پژوهش بین میانگین مؤلفه‌ی حالت خشم در افراد بومی و صفت خشم و کنترل خشم افراد بومی بیشتر بوده و در گروه‌های افراد غیربومی و افراد بومی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. نتیجه این تحقیق با نتیجه تحقیق میرفردی و همکاران (۲۰۱۰/۱۳۸۹) هم‌سو است که گزارش کردند در میزان خشم افراد بومی و غیربومی در استان کهگیلویه و بویراحمد تفاوت وجود ندارد. همچنین نتیجه این تحقیق با نتیجه تحقیق پورافکاری (۲۰۰۴/۱۳۸۳) هم‌سو نیست که گزارش کرده است خشونت بیشتری را می‌توان در ابعاد فرهنگی، محیط طبیعی، عوامل اجتماعی، قوم‌گرایی، ضعف مالی و تعصبات شدید قومی و... دانست. همچنین این تحقیق با نتیجه مطالعات حسینیان و همکاران (۲۰۰۶/۱۳۸۵) هم‌سو است که در میزان خشم زندانیان در جامعه بومی و غیربومی تفاوتی مشاهده نکرد. با توجه به نتایج می‌توان تبیین کرد

بومی، ۶۵ نفر (۲۱/۷٪) مرد بود، ۸۴ نفر (۲۸٪) زن غیربومی و ۶۶ نفر (۲۲٪) نیز مرد غیربومی، تعداد ۲۵ نفر (۸/۳٪) از افراد نمونه زیر دیپلم، ۸۹ نفر (۲۹/۷٪) دیپلم، ۹۱ نفر (۳۰/۳٪) فوق‌دیپلم، ۸۱ نفر (۲۷٪) لیسانس و ۱۴ نفر (۴/۷٪) نیز فوق‌لیسانس یا بالاتر بودند همان‌طور که نتایج آماری نشان دادند میانگین سرشت بعد نوجویی در نمونه‌ی افراد بومی ۶/۶۲ با انحراف معیار ۳/۸۶ و در افراد غیربومی همین میانگین ۸/۵۲ با انحراف معیار ۲/۳۹ است. بین مؤلفه‌های سرشت به‌جز نوجویی در دو گروه افراد بومی و غیربومی تفاوت معناداری وجود ندارد ($P \geq 0.05$). و فقط در مؤلفه‌های نوجویی در بین دو گروه تفاوت معناداری مشاهده شد و نیز بین مؤلفه‌های منش (همکاری، خودراهبردی و خودفراوری) در گروه‌های افراد غیربومی و افراد بومی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد، ($P \geq 0.05$). بین میانگین نمرات نوجویی ($F(297, 1) = 26.85, P < 0.01, \eta^2 = 0.08$)، در گروه‌های افراد غیربومی و افراد بومی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به این صورت که افراد غیربومی به‌طور معناداری از میانگین نوجویی بیشتری نسبت به افراد بومی برخوردار بودند اما بین میانگین آسیب‌پرهیزی، پاداش-وابستگی و پشتکار تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P \geq 0.05$). بنابراین این فرضیه که «بین مؤلفه‌های سرشت (نوجویی، آسیب‌پرهیزی، پاداش-وابستگی و پشتکار) در بومیان بومی و غیربومی شهر یاسوج تفاوت وجود دارد» در مورد بعد نوجویی تأیید می‌شود.

نتایج این تحقیق با یافته‌های گیلاوند، اسپیدکار و فخری (۲۰۱۵/۱۳۹۴). هم‌سو است که گزارش کردند تفاوت معناداری در خرده مؤلفه‌های روان‌شناختی مانند افسردگی و اضطراب در افراد بومی و غیربومی وجود ندارد. همچنین نتایج این تحقیق با یافته‌های ابوالقاسمی، کیمرثی و مؤمنی (۲۰۱۲/۱۳۹۱)، ابوالقاسمی و همکاران (۲۰۱۱/۱۳۹۰) و علی‌ملایی و همکاران (۲۰۰۸/۱۳۸۷) هم‌سو است که گزارش کردند سرشت و منش در بین افراد با اختلالات روانی ممکن است تفاوت داشته باشد اما در بین افراد بومی و غیربومی داده آن‌ها را نشان نمی‌دهد.

با توجه به یافته‌ی تحقیقاتی و پیشینه‌ی نظری باید اشاره کرد که تنوع‌طلبی یا نوجویی هم‌نامیده می‌شود، نمایانگر پاسخ به چیزهای تازه و نو (جدید) است. این خصوصیت باعث جستجوی مشتاقانه برای محرک‌های تازه و ناشناخته، بالقوه باعث خلاقیت و کشفیات می‌شود. این ویژگی، مواردی مانند تکانش‌گری، برون‌ریزی خشم، بی‌ثباتی در روابط و خودمحوری را به دنبال دارد. نوجویی شامل چهار صفت است که عبارتند از تحریک‌پذیری کنجکاوانه در مقابل انعطاف‌ناپذیری، اسراف‌کاری در مقابل صرفه‌جویی، تکانش‌گری در مقابل تأمل و بی

که در مدارس، اجتماع، سیاست‌گذاری‌ها بر میزان افزایش مهارت‌های کنترل خشم و بهبود صفات شخصیتی در گروه‌های بومی و غیربومی می‌توان بدون حساسیت به مسأله بومی‌گرایی سیاست‌گذاری انجام داد و در زمینه‌ی تعصبات افراد بومی که باعث عدم انعطاف‌پذیری روان‌شناختی افراد می‌شود برنامه‌های ویژه‌ی آموزشی و فرهنگی صورت پذیرد. همچنین باید اشاره شود این تحقیق در زمان شیوع بیماری کوید ۱۹ اجرا شده است که پیدا کردن شرکت‌کنندگان راغب بسیار سخت بوده و ابزار جمع‌آوری داده‌ها فقط پرسشنامه بود که از محدودیت‌های این تحقیق است که محققین می‌توانند از ابزارهای دیگر در تحقیقات آینده و در زمان و مکان‌های دیگر استفاده نمایند. همچنین به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود در زمینه‌ی تحقیقات کیفی تجربه‌ی زیسته‌ی افراد بومی و غیربومی در خصوص متغیرهای خشم، تعصب و ویژگی‌های سرشت و منش تحقیقات صورت پذیرد.

که کنترل خشم یک مهارت است و این‌که افراد در شهر خود زندگی می‌کنند یا خیر نمی‌تواند تبیین‌کننده‌ی میزان مهارت کنترل خشم باشد. در تبیین این نتیجه‌ی تحقیقاتی باید اشاره کرد که یکی از عواملی که به ما کمک می‌کند تا در مدیریت خشم موفق باشیم، آگاهی از تظاهرات فیزیولوژیکی خشم است. برخی افراد چنان به این حالت هیجانی خوگرفته‌اند که خودشان نیز باور ندارند فردی خشمگین و تندخو هستند. بنابراین، شناخت این تظاهرات با اظهارنظر خواستن از دیگران و توجه به واکنش‌های دیگران در برخوردها و چگونگی استمرار روابط اجتماعی می‌تواند کمک خوبی باشد.

در نتیجه می‌توان بیان کرد که افراد در سرشت و منش و کنترل خشم در افراد بومی و غیربومی تفاوت دارند و فقط در نوجویی افراد غیربومی نمره‌ی بالاتری گرفتند و در میزان تعصبات افراد بومی دارای نمره‌ی بالاتری نسبت به افراد غیربومی بودند. می‌توان نتیجه گرفت

قدردانی: از همه‌ی افرادی که در انجام این پژوهش ما را یاری نمودند قدردانی می‌نمایم.
تعارض منافع: بر اساس مدارک، این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافی ندارد.
حامی مالی: این تحقیق هیچ‌گونه حامی مالی نداشته است.

Reference

- Abul Qasimi, A., Kiamarhi, A., & Momeni, S. (2011/1390 s.c.). Comparison of nature and character in drug addicts and non-addicts. *Addiction Quarterly, Substance Abuse Research*, 7(27), 136-12. (In Persian).
- Al-Ali, M. (2008). The relationship between prejudice and some personal variables among secondary school students in the state of Kuwait, *Social psychology faculty*.
- American Psychiatric Association (APA). (2015). *Advances in Anger Management*. Available from: <http://apa.org/>
- Ali Malairi, N., Kaviani, H., Asadi, M., & Hosseini, F. (2006/1387 s.c.). Evaluation of personality dimensions based on TCI-125 Cloninger personality questionnaire in patients with borderline personality disorder, *Journal of Faculty of Medicine, Tehran University of Medical Sciences*, 66(9), 633-638. (In Persian).
- Akbarnejad, M., Taban, M., & Darabi, F. (2012/1391 s.c.). Analyzing the most obvious consequences of prejudice and ethnicism in universities. *Culture in Islamic University*, 12(4, 3), 372-354. (In Persian).
- Brown., Puhl, R, M., Fein, S., & Gerrard, S. (2003). Low self-esteem can lead to prejudice: Findings from a population-based study, *Journal of Psychological Science*, 14, 12-25.
- Behrman, H. (2014/1393 s.c.). Examining the relationship between self-esteem and morality and prejudice in students of Islamic Azad University, master's thesis in general psychology, *Islamic Azad University, Hormozgan branch*. (In Persian).
- Cloninger, C. R., & Svrakic, D. M. (2005). Personality disorders. In B. J. Sadock. V. A. Sadock (Eds.), *Comprehensive textbook of psychiatry*. Philadelphia, Lippincott Williams & Wilkins.
- Cloninger, C. R., Svrakic, D. M., & Przybeck, T. R. (1993). A Psychobiological model of temperament and character. *Archives of General Psychiatry*, 50, 975-990.
- Conrada., R., Schillingb., G, Bauscha., B., Nadstawekc., J., Christian., H., & Wegenera., I, et al. (2007). Temperament and character personality profiles and personality disorders in chronic pain patients. *PAIN*, 133(1-3), 197-209.
- Deffenbacher, A. (2011). Cognitive-Behavioral Conceptualization and Treatment of Anger. *Cognitive and Behavioral Practice* 18, 212-221.
- Delawar, A. (2019/1398 s.c.). Theoretical and scientific foundations of research in humanities

- and social sciences. Tehran: *Rushd Publications*. (In Persian).
- Etamadi, Z., Kazmirial., S., & Hashemi, T., & Maschinchi, N. (2014/1393 s.c.). The role of personality traits in anger and aggression. *Journal of Contemporary Psychology*, 10, 107-104. (In Persian).
- Ezzati, E., & Ahmadi, J. (2011/1391 s.c.). Spatial analysis of ethnic crisis in the Middle East (case study: Kurds of Iran), *Human Geography Quarterly*, 2, 2. (In Persian).
- Garcia, D., Nima, A. A. & Archer, T. (2018). International note: Temperament and character's relationship to subjective well-being in Salvadorian adolescents and young adults. *Journal of Adolescence*, 36, 1115-1119..
- Hosseinian, A., Moradi, A., & Yariari, F. (2006/1385 s.c.). Personality disorder and suicide attempts in students, *Scientific and Research Quarterly of Psychology of Tabriz Universit*. (In Persian).
- Kaplan, H., & Zadok, B. (1996). Summary of Psychiatry, translated by Pourafkari (2012). *Tehran: Shahrab*.
- Karmi, M. (2015/1394 s.c.). Investigating the impact of cultural, social and economic factors on the occurrence of mass conflict (case study of Dehdasht city). *Social Science Studies Quarterly*, 3(3), 188-177. (In Persian).
- Mohseni., R., Moinfar., S., Moinfar., A., & Alizadeh., P. (2016/1395 s.c.). Investigating social factors affecting street violence (case study: Urmia city). *Quarterly Journal of Social-Cultural Development Studies*, 6(2), 75-10. (In Persian).
- Mirfardi., A., Ahmadi, S., & Sadegh Nia., A. (2011/1389 s.c.). The degree of tendency to collective conflict among men aged 15 to 65 in Boyar Ahmad city and socio-cultural factors affecting it. Master's thesis, *Yasouj University*. (In Persian).
- Niazi., M., Behroozian., B., Sakhaei., A., & Hosseinizadeh Arani, S. (2016/1397 s.c.). Meta-analysis of the relationship between tribalism and collective conflict with an emphasis on the moderating variable of ethnicity (scientific paper of the Ministry of Science). *Strategic Researches on Security and Social Order*, 6(3), 1-16. (In Persian).
- Sajjadian, N., Nemati, M., Shojayan, A., & Orki, P. (2013/1393 s.c.) Evaluation of the role of tribalism in the feeling of social security (case study: Izeh city). *Scientific-Research Quarterly of Geographical Information*, 24(94), 60-76
- Saifullahi, I. (2013/1392 s.c.). Social factors affecting the divergence of ethnic groups in Ilam province. *Iranian Sociological Studies Quarterly*, 4(15), 9-26. (In Persian).
- Peaceful, M. (2015/1394 s.c.) Investigating the status of anger control skills in students. *Journal of Military Care Sciences*, 2(4), 238-245. (In Persian).
- Nur Ali Vand., A., Darvishi., F., & Ghasemi., A. (2015/1394 s.c.). Sociological investigation of the factors affecting collective conflict (case study: Ilam province). *Scientific Research Quarterly of Social Security Studies*, 49, 169-143. (In Persian).
- Takeuchi, M., Miyaoka, H., Tomoda, A., Suzuki, M., Lu, X., & Kitamura, T. (2019). Validity and reliability of the Japanese version of the Temperament and Character Inventory: a study of university and college students, *Comprehensive Psychiatry*, 52(1), 109-117.